

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

Бр. 33.

Београдъ 13. Августа

1878.

М О Л О У И Н Е И Л И И.

Одъ запада искочившемъ сунцу
 Еднакости, братства и слободѣ,
 Црний облакъ већѣ на сусрѣтъ иде. —
 Па и царство, чуј, притиште глухо!
 Съ магломъ густомъ дихат' не допушта —
 Преп скачу, хрве с' душа залудъ,
 Напрегнива уши да што чуе,
 Кадъ ѿй гласа ни одкуда нема! —
 Поуздана, ал' и лака крила,
 Ако могу довршит' ми желию.
 Ты разшири данасъ, колѣко нгда,
 Те прелети предѣлъ овогъ царства!
 Проби маглу, и остави окно!
 Да ми вроз-а-нь ты докажешъ брже:
 Што е' о миломъ догодило Србству?
 Ё л' у слоги, и колико г' у духу?
 Пада л' предъ њимъ Мађарина црний?
 Дав л' право пзъ умрле руке
 Овомъ, кой га мртва живимъ прави?
 Све потанко и о свемъ распytaй,
 Ал' и скоро, моя мила вило!
 Ёрз м' у духу едѡа ѿшъ да нађешъ. —
 Гросвичавый и холерный ваздухъ,
 А ѿшъ знадешъ, како у Галацу,
 Тренут' неѡа едномъ оку живомъ!
 Садъ тренутакъ дуго време быѡа,
 Одъ съ вечера, година, до зоре. —
 Благо ономъ, кои ноћ живъ мише:
 Сиртъ е лѡпа, ал' у свое време,
 Умрет' треба, и да с' неће мора —
 Но одъ мача, нег' холере, болѣ! —
 Зат' у обште Срблѣ, редомъ Славѣ
 Поздрави ми родолюбнымъ жаромъ!
 Нека бране свое, докъ се може —:
 Вѣкъ е њиховъ, а мачъ ѿмъ старина;
 Крѣпка слога, обште огледало,

У гомъ свакиј, докъ с' огледа збыльво,
 Поцрнит' му образъ никадѣ неће,
 Но с' освѣтит', како нгда нѣ! . . .
 А и Ловћенъ не замни старый,
 Но му с' припи на врхъ цркве *) нове!
 Посоколи витезове сталне!
 Каж' ѿмъ съ родомъ што е и како е!
 Ако л' ово не довршишъ вило!
 Я тако се ондѣ не скончао,
 И тако се рода не одреко.
 Одећу ти танке твоѡ власи,
 Носѣ и ухо за сва укљиняя!!!

У Галацу.

Г. Срданъ.

О Д З Ы В Ъ Н А П Ъ С М У :

„Устай, устай Србине!“

Устало е, устало,
 Велико и мало,
 А пало е пропало —
 Што е Срблѣ крало.

Зора е браћо за насъ синула нова.

Нек' крвнички гробови
 Цѣломъ кажу свѣту,
 Да мы нисмо робови
 Душманину влету.

Зора е браћо за насъ синула нова.

Отишла е неслога
 Отишла до беса,
 Слога сиђе одъ Бога,
 Србинъ ланце стреса.

Зора е браћо за насъ синула нова.

В. Ж.

*) Кою е садашній владика и господарь прагорскій на врхъ ове планине дао саградити.

ПРИМЪРИ ЮНАШТВА СЛАВЕН- СКОГЪ.

3. Издайство казнѣно.

Лудвикъ XI., угарскій краль, было е првѣй странаць, кои сѣде на престолъ польскій годне 1371. Маѣари су и онда были како годъ што су сада холи, грабљиви, невѣрни, неприятельи свему, што е славенско. Лудвикъ, или да нашки речемо Людевитъ, одма како прими владу у руке, уништи послѣднѣ наредбе свога славнога предтече, Казимира Великога, наведе савѣтъ да незаконима прогласи двѣ оставше Казимирове кѣри, а да га една одъ нѣгови роѣны заступи после смрти, ако до тада не бы мужкараца добио; одузме све землѣ одъ покойнога краля нѣговимъ пріятельима раздане, а поклони ий своима; удари на народъ неке прирезе, кои га доиста као краля иѣаху, али кои быше одавна укинуги и веѣ забораваљни. Савѣ народъ польскій дрктао е одъ гнѣва; између нѣга и краля постане жестока распра. Такове распре немогу иначе него најживлѣ потакнути чувство народне особености; сваки се Полякъ сѣти, даму е краль Маѣаръ, и сваки тимъ жешће нѣга ожрази. Лудвикъ виѣаше да неможе далѣ остави у Польской безъ опасности живота, те склонил се у Угарску. Ту, хотећи одвоити одъ Польске двѣ или три некада руске државе, разгласи да ће држати еданъ польскій саборъ у Будиму, надаюћи се да ће му ту лакше поћи за рукомъ приволити доћи имаюће Поляке, да нѣговъ цлѣнъ одобре. — На позывъ краля само дванаестъ властела дођу изъ Польске; закупаљни одъ Маѣара сви пристану на нѣгову волю; самъ Андриа Лубранскій, Владиславскій племенитый владика, презирући сваку опасность, најсилнѣ одапре се томе мрзкоме издайству Маѣара и нѣовы Маѣараца, свой иймъ подписъ одрече, и о свему извѣсти домовину. Задржана одавна ярость на гласъ тога послѣднѣга догађая букне у пламенъ и сва Польска на ноге устане. За кратко време другій саборъ, саборъ управо народный, сакупи се у Кракови. Краль буде позванъ на истый, и дође са своимъ Маѣарцима и многобройномъ войскомъ. Грановскій, великій чуваръ круне, даде одма потайно похватати Маѣарце, и одсѣћи иймъ главе. Краль, неснаюћи ништа за то, уђе у дворану сабора, и сѣдне на свой престолъ. Ту Грановскій стане му најжешћимъ рѣчма избрати сва безаконія, коя е починио, яви му, да се

уништава све, што онъ и оны еданаесторо Маѣараца нѣгови заключише у Будиму; пакъ подижући сагъ, коимъ су степени престола были покривени, одкріе забунѣноме кралю нѣина ту лежећа мртва тѣлеса, ове рѣчи придодавши: „Овако ће у будуће казнѣнъ быти, ко годъ за користь твою буде шкодио домовини.“

Невѣрный краль увиди, да се неможе успѣшно борити са великодушнымъ народомъ польскимъ, у найвећой забуни склони се у Угарску, и умре на едну годину дана после тога сабора, имено у год. 1382.

Матія Банъ.

О ОНИМА, КОИ СУ КОДЪ РИМОКАТОЛИКА ЗАХТѢВАЛИ, ДА СЕ СВЕШТЕНЦИ НЬО- ВИ ЖЕНЕ.

(Саобштію Веніаминъ Бороцкій.)

Пусть П. папа, најпре именованый Енеасъ Силвиусъ, као што вели Платина о нѣговомъ животу, говорио е: „Свештеницима е великимъ узрокомъ одузето супружество, већимъ треба повратити.“ Георгій Кассандеръ, богословъ белгійскій, у својой кнѣзизе подъ заглавиемъ „Consulta“ савѣ е у томъ, да се законъ безженства одбаци; ерѣ е прилика разнуштеногъ и одузданогъ живота. Сигисмундъ, краль угарскій, у савѣту василійскомъ супружество клиру да се поврати искао е. У сабору тридентійскомъ печуйскій епископъ, именовъ како императора, тако и Баварске кнеза, французски оратори и други за укинуће тога закона говорили су.

ОДГОВОРЪ ОДГОВОРУ

на: „Неке приметбе на Србску Граматику одъ
Иліе Захаріевића.“

Другій бы се може быти и стыдіо, али Србину, кога езыкъ кнѣживевый іошъ колико се може очишћенъ, умѣренъ, уеднострученъ и на извѣстна правила доведенъ ние, ние срамота рѣћи, да свой езыкъ учити мора. И я самъ га одскора свикавати почео; и то зато, што се мени одъ селяка роѣномъ такова прилика показала, да материянымъ езыкомъ у равноме Срему па и овде у Србиі само са селяцима, врло редко съ варошанима, кои е езыкъ туѣнствомъ, а и — іошъ

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

недотеранымъ, господскимъ — книжевно-србскимъ доста занешенъ, говорити могу; овога (языка) свойство по духу селячкога говора присваяти, на нека, више мене него другога ради, правила граматична дотеривати на какио самъ се; съ тимъ задаткомъ, да просте погрѣшке у говору избегаваюћи, како поедине рѣчи, тако и србскогъ языка свойству противне мысли, у книжевный языкъ безъ неволь уведене, србскимъ заменяемъ.

Овымъ поводомъ почео самъ, и то одъ прилике рећи пређе 8 мѣсецій, неке граматичне и языкословне приметбе писати; — овымъ самъ поводомъ и „неке приметбе на Србску Граматику одъ Илиѣ Захаріевића“ подъ њима стављеногъ дава написао, кое су у 25. брою овогод. Подудавке печатане; на кое е именованъ господинъ одговоръ дао, те е у 29., 30. и 31. брою истогъ листа штампанъ. Я кадъ самъ намыслио да те приметбе пишемъ, онда самъ и то намыслио, да нигда никаква извѣя нечинимъ, нигда у личность не дарнемъ. Ово ми е последивъ съ тимъ лакше за рукомъ ишло, што я г. Захаріевића по дѣлу врло слабо, а лично никако непознава. Колико самъ пакъ я ову мою намѣру постигао, познае се и по томе, што у реченимъ приметбама нигда ни имена г. Захаріевића неспомену; него самъ се само съ дѣломъ разговарао. Али г. Захаріевићъ у његовомъ одговору, не само да — очогледной истини противно — каже, да у његову личность дирамъ, да му се смеемъ, и незнамъ шта тамо; него ме е јошъ и изгрдио, и, не као што онъ вели малу, него велику порцію грди (захвалности) дао ми е; а и јошъ ми е обећава. Но я велимъ, да онъ, ако и есте съ грдняма и машанъ, све иј издати, и сву своју странпутицама тумараюћу, себ' ругаюћу се поетичну фантазию изррпнати може, а мене опетъ наситити неће. Онъ, као човекъ грдняма и спрдњама имућанъ, (а „чимъ ко богатъ, тимъ се одплакуе,“ вели пок. Милутиновићъ), на мое приметбе дао е такавъ одговоръ, кога е свака точка само себ' ругама, дволичнамъ, заплетенимъ, и ни дуле дувана не вредѣнимъ доводима испућна, — и на кога не бы было вредно одговарати; съ тимъ манъ, што е г. Захаріевићъ, недржећи се правогъ пута, и мое приметбе съ крѣпкимъ доводима скудити немогући, да небы са свимъ на тако прошао (и), него да ме, по злоуведеномъ обичаю, чимъ-тимъ к'о баяги осрамоти, другогъ некогъ мѣсто

мене ситъ се нагрдио *): знаюћи пакъ да ће се колико-толико његовы другара наћи, кои неће ктети и себи и одъ себе рећи; немогу пропуштити, да на све точке његовогъ одговора не одговоримъ; све оне поруге и грди на страну, кудъ годъ хоће нек' иду, пропуштаюћи. И тако на

1. Я самъ се само чудю, што ће дѣца, кадъ науче азъ, буки, вѣди, опетъ учити а, бо, во? а г. Захаріевићъ вели, да е съ тимъ поучю, како дѣца писмена лакше научити могу. А заръ е то наопако лакше, кадъ мѣсто *едногъ* имена и *другогъ* гласа јошъ и *друго иле* учити мораю? дакле: азъ буки вѣди = а, бо, во, (или, чини ми се велите, найпре а, бо, во, па онда азъ, буки, вѣди) и текъ онда опетъ а, бъ, съ. Ако дакле и спада у граматику, да дѣци што лакше може быти правила изясни; то неспада да јој коечине главу јошъ већма забунюе.

2. И оно мало одбрание пытания: *чиѣ? чия?* сасвимъ е у вѣтаръ; еръ сви они примѣри: „*чия е ово кућа? Шоповића. Чий е ово виноградъ? Павла Лиѣ. Чіѣ е ово дете? сека Макрене,*“ посвѣдочише, да ова пытания за родителный србске граматике нису; по томе, што се на њи са голымъ (самымъ за себе, поединымъ, циглымъ) суштествителнымъ у родителномъ одговорити неможе.

3. Я незнамъ шта рѣчь *плећа* у г. Захаріевића граматичи значи; по свой прилици нешто друго, а не оно, што у г. Вука србскомъ и г. Исаиловића њмачкомъ рѣчнику значи, кадъ единственогъ броя нема. Да пакъ зобова и ечмова различиты има, то се може сваки увѣрити, кадъ увратинама потесь, кога су њиве зоблю и ечмомъ заселне, обије; еръ ће видити, да сви ечмови и зобови нису еднаки.

4. Истина е, да книжевници наши, оныма суштествителнымъ, кои е творителный падежъ у обичномъ разговору слабо познать, оваи скривши, истый падежъ и одъ оны суштествителны, коя се у њму често употреблюю, на калушъ

*) А да е то тако, т. е. да е г. Захаріевићъ некогъ другогъ на мѣсто мое ставю, то бы я, само да знамъ мѣста, знао съ чимъ довазати; али ће довольно быти само његовъ назови-одговоръ съ овымъ, што до садъ реко, узпоредити. Ово е довольно свѣдожба, да самъ имао право, што се писати подписао, — довольно науч. г. Захаріевићу, да се у напредакъ прође странпутичине, и да дѣлатели одъ дѣла оддвои.

оны дотерую, само да избѣгну оно мучно чпне-
ће иймъ се претвараиъ; и пишу у мѣсто *влашту*:
и *еластку*, и *еластку*, и *еластку*, и *еластку*, и *ела-*
сти; али е питаиъ: да л' е то упутно? Пезове
ли се то езикъ книжевный одъ народногъ одъ-
дваяти, и задатанъ свой, да се народномъ гово-
ру приближиу, за леѣа бацати? А найпосле,
было *кости* или *кошту*, треба едно коегодъ задр-
жати, а не съ правилима двостручити, и онако
око склаваниа премлоге приметбе умложавати.

(Край слудуе.)

ДРВО СЛОБОДЕ СРБСКЕ.

О великій звезда царе!
Одъ истока пусти зракъ,
Твоє луче нек' озаре
Све, што густый скрива вракъ.

И у србекогъ быѣа полъ
Топла пусти крила ты,
За слободу гдѣ се колъ,
Пусти зракъ умилятый.

Там' е дрво засаѣно,
На ком' цвѣта славе цвѣтъ,
Ал' ни одгудъ заграѣно,
вѣтъ га ломи цѣо свѣтъ.

Текъ што цвѣтае пусти гране
Са надеждомъ правец' плодъ,
Са свапе му врази стране
Злобномъ рукомъ млате родъ.

Садъ га са свимъ упропасте,
Садъ изникне прутинъ младъ,
Ал' тай не мож' да дорасте,
Што е чистый Србинъ радъ.

Честократно с' наѣе Срба,
Што за нѣга дигну мачъ,
Ал' се сврше као врба,
И огрезне све у плачъ.

Доста пута заѣе га
Свеколикогъ Србства праъ,
Ал' у кратко подгризе га
Ахъ! неслоге куѣне црвъ.

Много мора претрпяти
Дрво србске слободе;
Ал' то више неће быти
Вѣруй србскій мой роде!

Млади души садъ се джу
И прогоне врага свогъ,

Гдѣ душмана Србства стижу:

Ту му кивный ломе рогъ.
Еданъ другомъ руку пружа,
Да подвигу слога храмъ,
На да Србство кити ружа,
А Србинства враге срамъ.

Пѣвай србска майко мила,
Нек' затренти горе листъ,
Еръ еп сыне народила,
Кой е свакий Србинъ чистъ.

Нек' далеко шари гране
Дрво србске слободе,
И нек' цвѣтно на све стране
Сладке свое да плоде.

Врагъ му дои не сме више,
Еръ га чува тардый градъ;
Твораць Срба крѣпи съ више,
Кой е своєе добру радъ.

Еръ оружь такво паше,
Што проевѣтний снова вѣкъ,
Тымъ ѣе бранит' што е наше
И Косовскій збрисат' гѣрхъ.

Овдѣ егидъ ништ' неважи,
Ни Медузе грозне власть;
Слога срце србско сважи
И времена трубе гласъ.

Садъ с' у слоге хвата коло
Чисты Срба знатанъ брой,
Изъ нѣовы грла холо
Ове с' пѣсеме лѣв строй:

„На дно пакла нека бѣжи
Та неслога проклета,
На насъ више нек' с' не ежи
И нек' нама не смета.

Да можемо одганти
Прутъ слободе премиле,
Нити ѣемо вѣтъ танти
Шта су cadre нашъ силе.

Србинъ неће сужанъ да е,
Нек' и Балканъ чувъ гордъ;
Што е србско нек' се ся
И нек' србскій пѣва родъ.

Стубъ неслоге нек' се срушн:
Вышній творче помошь дай!
Злобу слога нек' угуши
И страдаио створи край.“

Петаръ С. Протнѣъ Соколиннѣ.

Учредникъ Милошъ Поповиѣ.

Печатано Правительственной Книгопечатни у Београду